

- صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری آهنگ آتیه (وابسته به سازمان تأمین اجتماعی)
- سردبیر: زیر نظر شورای سردبیری
- صفحه‌آرا: محمدرضای چی
- ویراستار: کوروش اشرفی
- دبیر عکس: ستاره کاظمی
- طراح: مهرداد منتظریان
- نشانی: میدان آرژانتین ، خیابان احمد قصیر
- خیابان دوازدهم، شماره ۲۲
- تلفن: ۰۲۱-۴۵۴۳۶
- تحریریه: داخلی ۱۳۸
- رازگانی: داخلی ۱۲۲

www.atiyeno.ir

خبر
N E W S

چاقی کودکان و میان وعده سالم

سازمان بهداشت جهانی با انتشار دستورالعملی تازه، کشورهای جهان را به اتخاذ یک «رویکرد جامع مدرسه‌ای» برای تأمین غذای سالم فراخوانده است تا عادات غذایی کودکان در دوران مدرسه شکل گیرد و پیامدهای مادام‌العمر سلامت آنان تضمین شود. این توصیه‌ها در حالی مطرح می‌شوند که چالش «بار دوگانه سوء تغذیه» همچنان گریبانگیر بسیاری از کشورهاست؛ افزایش چاقی کودکان هم‌زمان با استمرار سوء تغذیه در برخی مناطق. در سال ۲۰۲۵، حدود یک نفر از هر ۱۰ کودک و نوجوان در سن مدرسه، یعنی نزدیک به ۱۸۸ میلیون نفر در سطح جهان، با چاقی دست‌وپنجه نرم می‌کردند؛ آماري که برای نخستین بار از تعداد کودکان کم‌وزن فراتر رفته است. چاقی دوران کودکی خطر ابتلا به دیابت، سرطان، بیماری قلبی، سکته و سایر بیماری‌های مزمن در بزرگسالی را افزایش می‌دهد.

دکتر تدروس آدهانوم گبریسوس، مدیرکل سازمان بهداشت جهانی، تأکید می‌کند که غذایی که کودکان در مدرسه مصرف می‌کنند و محیطی که انتخاب غذای آنان را شکل می‌دهد، تأثیر عمیقی بر یادگیری و سلامت طولانی‌مدت آنان دارد و تأمین تغذیه مناسب در مدارس، پیشگیری از بیماری‌های بعدی و پرورش بزرگسالان سالم‌تر را ممکن می‌سازد. طبق دستورالعمل جدید، مدارس باید استانداردهای واضحی برای افزایش دسترسی به غذاهای نوشیدنی‌های سالم تعیین کنند و گزینه‌های ناسالم حاوی قند، نمک و چربی‌های مضر را محدود نمایند. استفاده از مداخلات «سوق‌دهی» مانند تغییر نحوه نمایش، تبلیغ، قیمت گذاری یا ارائه غذای نیز توصیه شده است.

پایگاه داده جهانی سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد که تا اکتبر ۲۰۲۵، ۱۰۴ کشور سیاست‌های مرتبط با غذای سالم مدرسه داشتند؛ هر چند نزدیک به سه چهارم این کشورها استانداردهای اجباری وعده‌های غذایی را رعایت می‌کردند، کمتر از نیمی محدودیت بازاریابی غذاهای ناسالم برای کودکان را اعمال کرده بودند.

راهنمای جدید با مشارکت گروهی بین‌المللی از کارشناسان و بر اساس شواهد علمی تدوین شده و بخشی از تلاش گسترده سازمان بهداشت جهانی برای ایجاد محیط‌های غذایی سالم‌تر در مدارس و حفاظت از نسل‌های آینده است.

نوجوانی و فروپاشی آرام ساختار خانواده

سریال Adolescence بحران هویت نسل جدید را بدون واسطه به تصویر می‌کشد و نشان می‌دهد چگونه روابط خانوادگی ظاهراً پایدار، تحت فشار ناملایمات، بی‌توجهی و سکوت نوجوانان فرومی‌ریزند

مهشید مهدی زاده

روزنامه‌نگار

مینی‌سریال بریتانیایی «نوجوانی» (Adolescence) که در سال ۲۰۲۵ ساخته -و برای نخستین بار از پلتفرم نتفلیکس پخش شد- فراتر از یک درام جنایی یا روایت شوک‌آور درباره قتل یک نوجوان است. این اثر با ساختاری سختگیرانه و نگاهی بی‌رحم، تصویری از جهانی ارائه می‌دهد که در آن نوجوانان زودتر از موعد با خشونت، تحقیر، انزوا و بحران هویت روبه‌رو می‌شوند. داستان با ورود ناگهانی پلیس به خانه‌ای عادی آغاز می‌شود، اما خیلی زود روشن می‌شود که مسئله اصلی نه کشف جرم، بلکه فهم شرایطی است که چنین جرمی را ممکن کرده است. سریال تماشاگر را وارد فضایی می‌کند که در آن خانواده، مدرسه و نهادهای اجتماعی همگی حضور دارند، اما هیچ‌کدام به‌تنهایی قادر به مهار فاجعه نیستند. آنچه شکل می‌گیرد، تجربه‌ای سنگین از اضطراب جمعی است؛ اضطرابی که آرام و خزنده پیش می‌رود و تا پایان، رها نمی‌کند.

روایت بی‌وقفه اضطراب جمعی

ساختار روایی این سریال بر حذف کامل قطع و تدوین‌های مرسوم استوار است؛ انتخابی که بیش از هر چیز، به تحمیل تجربه‌ای خالص از اضطراب منجر می‌شود. هر قسمت این سریال در یک برداشت پیوسته گرفته می‌شود و این تئاتر اضطراب‌آور، با بازی‌های درخشان (به‌خصوص بازی نوجوان نقش اصلی) روح تماشاگر را به باز می‌گیرد. دور بین نه عقب می‌نشینند و نه مهلت نفس کشیدن می‌دهد. زمان، پیوسته و بی‌رحم جریان دارد و تماشاگر ناچار است درست در دل موقعیت بماند. این پیوستگی، احساس تعلیق را به سطحی

فیزیکی می‌رساند؛ تعلیقی که نه از تعقیب و گریز، بلکه از ناتوانی در گریز از وضعیت می‌آید.

در این روایت، قتل، نقطه اوج نیست، بلکه آغاز است. تمرکز سریال بر چرایی شکل‌گیری خشونت است، نه صرفاً پیامد آن. داستان به تدریج نشان می‌دهد که خشونت محصول لحظه‌ای خاص نیست، بلکه نتیجه انباشت تجربه‌هایی است که اغلب نادیده گرفته می‌شوند. پیام‌های تحقیرآمیز، رقابت‌های پنهان، الگوهای مردسالارانه، و احساس طردشدگی، لایه‌به‌لایه بر ذهن نوجوان می‌نشینند. هیچ‌کدام به‌تنهایی تعیین‌کننده نیستند، اما در کنار هم، مسیری می‌سازند که به فاجعه ختم می‌شود. سریال با خونسردی و دقت، این مسیر را ترسیم می‌کند و از ساده‌سازی عمده‌های می‌گریزد.

بازنگری و حقیقت روانی

بازی‌ها در این اثر نقش تزئینی ندارند؛ ستون اصلی روایت‌اند. نوجوان محوری داستان نه در قالب شر مطلق تصویر می‌شود و نه قربانی بی‌اختیار. او شخصیتی متناقض است؛ گاه خاموش و گاه پرخاشگر، گاه نیازمند محبت و گاه غرق در خشم. بازی او بر ظرافت استوار است: نگاه‌هایی که زود می‌گریزند، جمله‌هایی که نیمه‌کاره‌ها می‌شوند و سکوت‌هایی که بار روانی سنگینی حمل می‌کنند. این ظرافت، تماشاگر را وادار می‌کند مدام میان همدلی و ترس جابه‌جا شود. پدر خانواده تصویری آشنا اما دردناک است. مردی معمولی که تصور می‌کرده کنترل زندگی را در دست دارد و حالا با واقعیتی مواجه شده که هیچ آمادگی‌ای برایش نداشته است. فروپاشی او تدریجی است؛ در لرزش صدا، در ایستادن‌های بی‌هدف، در نگاه‌هایی که پاسخ نمی‌یابند. مادر نیز حضوری خاموش،

اما سنگین دارد. سکوت او نه نشانه بی‌تفاوتی، بلکه نتیجه درماندگی است. این بازی‌ها در کنار هم، فضایی اخلاقی می‌سازند که اجازه قضاوت آسان را از تماشاگر می‌گیرد و او را به مواجهه‌ای صادقانه‌تر وامی‌دارد.

والدین سردرگم عصر دیجیتال

در لایه‌ای عمیق‌تر، سریال روایت هراس والدینی است که جهان فرزندانشان را نمی‌شناسند. تهدید دیگر صرفاً بیرونی نیست، خطر از پشت درهای بسته و صفحه‌های خاموش می‌آید. جهانی دیجیتال که زبان خاص خود را دارد و نشانه‌هایش برای نسل پیشین نامفهوم است. سریال نشان می‌دهد که شکاف نسلی امروز، صرفاً اختلاف سلیقه یا سبک زندگی نیست، بلکه شکافی معرفتی است؛ فاصله‌ای میان تجربه زیسته والدین و واقعیت ذهنی نوجوانان.

نهادهای اجتماعی نیز در این میان ناتوان به تصویر کشیده می‌شوند. پلیس، مدرسه و نظام مشاوره همگی فعال‌اند، اما هیچ‌کدام پاسخ قطعی در اختیار ندارند. این ناتوانی جمعی، یکی از تلخ‌ترین لایه‌های اثر است. سریال از ارائه راه‌حل پرهیز می‌کند و به جای آن، بر هشدار تمرکز دارد. هشدار درباره نسلی که زودتر از آنچه باید با خشونت نمدین و واقعی مواجه شده و جامعه‌ای که هنوز زبان گفت‌وگو با این نسل را نیافته است.

این اثر تماشاگر را آرام نمی‌کند. پاسخ نمی‌دهد. آنچه باقی می‌گذارد، سنگینی پرسش است؛ پرسشی درباره سهم خانواده، نهاد و جامعه در شکل‌گیری این بحران؛ Adolescence به ترکیب دقیق تکنیک و احساس، بدون فریاد و بدون اغراق، زخمی ماندگار بر ذهن مخاطب می‌گذارد؛ زخمی که پس از خاموش شدن تصویر نیز همچنان باز می‌ماند و فکر را رها نمی‌کند.

• یک‌شنبه ۱۲ بهمن ۱۴۰۴ • شماره ۵۱۵

فرهنگ
C U L T U R E

سوگواری یک آیین دائمی نیست

کتاب «سوگ و مالیخولیا: به انضمام موردی از سوگواری» نوشته و ترجمه دکتر کرامت موللی، اثری است که در مرز دقیق روان‌کاوی، فلسفه و تجربه زیسته انسانی حرکت می‌کند و خواننده را به یکی از بنیادی‌ترین ساحت‌های رنج بشر، یعنی فقدان، فرامی‌خواند. این کتاب نه صرفاً ترجمه‌ای از مقاله کلاسیک زیگموند فروید، بلکه کوششی اندیشمندانه برای بازخوانی، تفسیر و بومی‌سازی یکی از مهم‌ترین متون تاریخ روان‌شناسی تحلیلی برای مخاطب فارسی‌زبان است؛ کوششی که به‌وضوح فراتر از کار مترجمانه معمول می‌ایستد.

هسته اصلی کتاب بر مقاله مشهور Trauer und Melancholie فروید استوار است؛ متنی که در آن فروید برای نخستین بار به‌طور نظام‌مند میان «سوگ» به‌مثابه واکنشی طبیعی به فقدان، و «مالیخولیا» به‌عنوان حالتی بیمارگون و فرساینده تمایز می‌گذارد. موللی با ترجمه‌ای دقیق، روان و وفادار به متن اصلی، امکان مواجهه بی‌واسطه خواننده با زبان تحلیلی فروید را فراهم می‌کند؛ زبانی که هنوز، پس از بیش از یک قرن، تازگی و قدرت تبیین خود را حفظ کرده است.

امتیاز اصلی کتاب، اما، در مقدمه تحلیلی و یادداشت‌های روشن‌گر مترجم نهفته است. موللی با تسلط نظری بر روان‌کاوی کلاسیک و معاصر، مفاهیم پیچیده فروید را به‌گونه‌ای شرح می‌دهد که هم برای دانشجویان و علاقه‌مندان روان‌شناسی قابل فهم باشد و هم برای خواننده جدی علوم انسانی تأمل‌برانگیز. او نشان می‌دهد که چگونه در سوگ، لیبیدو به تدریج از ابژه ازدست‌رفته جدا می‌شود، اما در مالیخولیا این جدایی ناکام می‌ماند و فقدان به درون «من» فرو می‌ریزد و به خودسرزنی، احساس بی‌ارزشی و تخریب درونی می‌انجامد.

بخش «موردی از سوگواری» کتاب، ارزش عملی و بالینی اثر را برجسته‌تر می‌کند. در این بخش، نمونه‌هایی از وضعیت‌هایی بررسی می‌شود که در آن‌ها سوگ طبیعی به افسردگی عمیق بدل شده است. موللی با نگاهی تحلیلی، امکان‌های اولیه درمانی همچون کاتارسیس، گفت‌وگو و بازنمایی کلامی فقدان را مطرح می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه «کار سوگواری» می‌تواند مسیر بازگشت فرد به زندگی را هموار کند.

از دیگر نقاط قوت کتاب، پیوندی است که میان اندیشه فروید و روان‌کاوی معاصر، به‌ویژه خوانش لاکانی، برقرار می‌شود. موللی توضیح می‌دهد که مفهوم «کار سوگواری» چگونه در نظریه‌های جدید بازتفسیر شده و امروز نه تنها در روان‌کاوی، بلکه در رویکردهایی مانند درمان شناختی-رفتاری نیز حضوری مؤثر دارد. افزون بر این، توجه به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی سوگ، کتاب را از اثری صرفاً نظری فراتر می‌برد و آن را به متنی زنده و معاصر بدل می‌سازد.

«سوگ و مالیخولیا» کتابی است برای آنان که می‌خواهند رنج فقدان را بفهمند، نه صرفاً تحمل کنند. اثری موجز، عمیق و اندیشه‌برانگیز که هم خواننده متخصص را اقیانوس می‌کند و هم مخاطب علاقه‌مند را به تأملی جدی وادار می‌سازد؛ کتابی که خریدن و خواندنش، سرمایه‌گذاری فکری ماندگاری است.

سوگ و مالیخولیا

- نویسنده: کرامت موللی
- مترجم: سوسن حاجی‌زاده شاهسوار
- انتشارات: نشر نی
- تعداد صفحه: ۱۰۳
- سال انتشار: ۱۴۰۴